

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
Τρίτη 29 Μαΐου 2007
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Μετάφραση

Όταν βρισκόμασταν κοντά στο στόμιο και ήμαστε έτοιμοι να ανεβούμε έχοντας υποστεί και τις άλλες δοκιμασίες, ξαφνικά είδαμε από ψηλά εκείνον και κάτι άλλους, -από τους οποίους σχεδόν οι πιο πολλοί ήταν τύραννοι· ήταν όμως και μερικοί απλοί πολίτες, από εκείνους που είχαν διαπράξει μεγάλα κακουργήματα – αυτούς όταν νόμιζαν ότι είναι η ώρα ν' ανεβούν, δεν τους δεχόταν το στόμιο, αλλά άρχιζε να μουγκρίζει, κάθε φορά που δοκίμαζε ν' ανεβεί κάποιος από εκείνους που ήταν αθεράπευτα κακούργος ή δεν είχε τιμωρηθεί όπως τους αξίζει. Εκείνη λοιπόν τη στιγμή κάτι άνδρες, έλεγε, άγριοι κατακόκκινοι στην όψη, που βρισκόταν εκεί κοντά και ήξεραν τι σημαίνει το μουγκρητό, μερικούς τους άρπαξαν από τη μέση και' τους πήραν από εκεί, όμως τον Αρδιαίο και κάποιους άλλους, τους έδεσαν τα χέρια, τα πόδια, και το κεφάλι, τους έριξαν καταγής και τους έδεσαν, και άρχισαν να τους σέρνουν έξω, πλάι στο δρόμο, ξεσκίζοντας τους επάνω στα ασπαλάθια, και στους διαβάτες που κάθε τόσο περνούσαν από εκεί εξηγούσαν για ποιους λόγους τους μεταχειρίζονταν έτσι, κι ότι τους κουβαλάνε, για να τους ρίξουν μέσα στον Τάρταρο.

B.1 φράσεις του κειμένου:

«ἤδη χιλιοστόν ἔτος εἰς ἐκεῖνον τόν χρόνον»

«οὐχ ἦκει ... οὐδ' ὄν ἦξει δεῦρο»

«τούς πλείστους τό στόμιον, ἀλλ' ἐμυκᾶτο»

«μή ἱκανῶς δεδωκῶς δίκην ἐπιχειροῖ ἀνιέναι»

Σύμφωνα με το μύθο του Ηρός οι ψυχές ανάλογα με τις πράξεις τους επιβραβεύονται ή τιμωρούνται. Μετά το δικαστήριο και την κρίση των δικαστών οι δίκαιες ψυχές ανέβαιναν στον ουρανό για 1000 χρόνια και επέστρεφαν από εκεί σε πλήρη ευτυχία. Αντίθετα οι ψυχές των αδίκων έμπαιναν στο χάσμα της γης όπου έβγαιναν μετά από χίλια χρόνια βασανισμένες και ταλαιπωρημένες. Η τιμωρία των αδίκων ήταν δεκαπλάσια από την αδικία που είχαν κάνει. Για αδικήματα όμως σοβαρά όπως ασέβεια και φόνο, τιμωρώντας ακόμα σκληρότερα.

Σύμφωνα με το κείμενο η ψυχή του τυράννου Αρδιαίου έχει ήδη εκτίσει ποινή χιλίων ετών («ἤδη χιλιοστόν ἔτος εἰς ἐκεῖνον τόν χρόνον»). Ο Ηρ

ακούγοντας ένα διάλογο κάποιων παραβρισκομένων πληροφορείται ότι παρόλο που ο Αρδιαίος έχει ολοκληρώσει τον κύκλο των 1000 ετών της τιμωρίας του, δεν πρόκειται να εξέλθει από το χάσμα όπου στέλνονταν οι ηθικές ψυχές, καθώς είχε διαπράξει φοβερά αδικήματα (οὐχ ἤκει... οὐδ' ὄν ἤξει δεῦρο). Όταν κάποιος τύραννος μαζί με τον Αρδιαίο και κάποιους ιδιώτες, που είχαν διαπράξει φοβερά αδικήματα, επιχείρησαν να βγουν από το στόμιο, το στόμιο δεν τους δέχτηκε αλλά μούγκρισε γιατί δεν είχαν τιμωρηθεί όσο τους άξιζε («τους πλείστους τυράννους... οὓς οιομένους ἤδη ἀναβήσεσθαι οὐκ ἔδέχοντο το στόμιον, ἄλλ' ἔμυκάτο, ἱκανῶς, δεδωκῶς δίκην) μάλιστα άνδρες-τιμωροί αφού βασάνισαν τον Αρδιαίο και κάποιους άλλους δήλωσαν ότι πρόκειται να τους ρίξουν στον Τάρταρον για να ολοκληρωθεί η τιμωρία τους.

Σύμφωνα με τον Πλάτωνα ο άδικος ακόμα κι αν δεν τιμωρείται όσο βρίσκεται εν ζωή, στη μεταθανάτια ζωή τιμωρείται παραδειγματικά και μάλιστα η τιμωρία του μπορεί να διαρκέσει παραπάνω από τα 1000 χρόνια του κύκλου μετεμψύχωσης.

B.2.

«ἐκείνον τε κατειδόμεν ... ἔπιχειροῖ ἀνιέναι».

Ο όρος τύραννος δεν είχε αρχικά αρνητική σημασία.

Τύραννος ήταν κάποιος, που με την βοήθεια του δήμου καταλάμβανε την εξουσία. Επειδή όμως η απόλυτη εξουσία διαφθείρει, τελικά ο όρος κατέληξε να δηλώνει τον άρχοντα που καταπιέζει τους υπηκόους του.

Οι ανιάτως έχοντες πονηρία είναι οι αμετανόητοι για τα βαριά εγκλήματά τους ή αυτοί που δεν είναι δυνατό να εξιλεωθούν για τα ανοσιουργήματά τους. Κι αυτοί, όπως πιστεύει ο Πλάτωνας, στην πλειονότητά τους είναι τύραννοι, βασιλιάδες και δυνάστες (δηλαδή άρχοντες με αυταρχική και απόλυτη εξουσία), επειδή αυτοί έχουν την δυνατότητα να διαπράττουν αδικίες και εγκλήματα καταπατώντας τους νόμους χωρίς να τιμωρούνται, αφού έχουν στα χέρια τους όλες τις εξουσίες και δεν ελέγχονται από κανέναν. Για τον Πλάτωνα αμετανόητοι εγκληματίες είναι κυρίως οι τύραννοι, οι βασιλείς και οι δυνάστες. Μάλιστα επικαλείται την μαρτυρία του Ομήρου που στην Οδύσσεια παρουσιάζει τον Τάνταλο και Σίσυφο και τον Τιτυό να τιμωρούνται αιωνίως. Επιπλέον, τα εγκλήματα δε διαπράττονται μόνο εναντίον ατόμων, αλλά έχουν κυρίως γενικό χαρακτήρα, είναι εγκλήματα εναντίον ολόκληρου του λαού. Έτσι οι Τύραννοι:

- Καταλαμβάνουν κι επιβάλλουν την εξουσία με την βία των όπλων αφήνοντας πίσω τους συνήθως θύματα.
- Καταλύουν τις πολιτικές ελευθερίες και στερούν το λαό από βασικά δικαιώματα.
- Χρησιμοποιούν τις φυλακίσεις, τους βασανισμούς, τις εκτοπίσεις, ακόμα και τις εκτελέσεις ως μέσα για την αντιμετώπιση εκείνων που αντιτίθενται στο καθεστώς τους.

Αν δούμε τους «ανιάτως έχοντες την πονηρίαν» διαχρονικά, θα παρατηρήσουμε ότι για τον αρχαίο Έλληνα πίσω από την έννοια της δικαιοσύνης και των κακουργημάτων βρίσκονται οι αξίες της ελευθερίας και των πολιτικών δικαιωμάτων, έννοιες που στην χριστιανική διδασκαλία διαφοροποιούνται

B.3 Σχολικό βιβλίο σελίδα 100: «Η ιδεώδης πολιτεία... δεν πολυπραγμονεί»

B.4 έτος:	ετήσιος, χιλιετία, πολυετής
κατείδομεν:	όραση, ορατός, είδωλο
πλείστους:	πλεονέκτης, πολυμαθής, πλεονασμός
έδεχτο:	δεξαμενή, αποδοχή, δεξίωση
έμπεσούμενος:	πτώση, πτώμα, αλεξίπτωτο

Γ.1 (Αγνωστο)

Σ: Το μάτι, αν ίσως πρόκειται να δει τον εαυτό του, προς το μάτι πρέπει να δει, και σε εκείνο τον τόπο του ματιού όπου τυχαίνει να γεννιέται (να βρίσκεται εκ φύσεως) η αρετή του ματιού. Αυτό βέβαια είναι η όψη του;/ Που όμως εμφανίζεται αυτό;

A: Έτσι είναι

Σ: Άρα λοιπόν, φίλε Αλκιβιάδη, και η ψυχή, εάν πρόκειται να γνωρίσει τον εαυτό της, στην ψυχή πρέπει να δει, και κυρίως σε εκείνον τον τόπο της ψυχής όπου γεννιέται η αρετή της ψυχής, δηλαδή η σοφία και σε άλλο με το οποίο αυτό τυχαίνει να είναι όμοιο.

A: Συμφωνώ Σωκράτη/ Και σε μένα μου φαίνεται, Σωκράτη

Σ: Μπορούμε λοιπόν να πούμε ότι υπάρχει κάτι πιο θεϊκό στη ψυχή από αυτό (το μέρος) που αφορά τη γνώση και τη φρόνηση;

A: Δεν μπορούμε να πούμε.

Σ: Επομένως, αυτό το μέρος της μοιάζει στο θεό, και αν κάποιος βλέπει προς αυτό και αν γνωρίσει όλο το θεϊκό, τον θεό και την φρόνηση, με αυτόν τον τρόπο πολύ περισσότερο θα γνωρίσει τον εαυτό του.

Γ.2.α

ιδεῖν: ἰδέ

τυγχάνει: ἐτύγχανον

γνώσεσθαι: γνόντων

εἰδέναι: εἰδῶμεν

ἔχομεν: ἔσχηκε

Γ.2.β

ὄμματος: ὄμματι

τούτων: οὗτοι

ὅμοιον: ὁμοίοις

πάν: πάσης

φρόνησιν: φρονήσεσι(ν)

Γ.3.α.

ιδεῖν: τελ. απαρέμφ. αντικ. στο μέλλειν

ἐγγιγνομένη: κατηγορηματική μετοχή συνημμένη στο «ἀρετή».

αὐτήν: αντικ. στο γνώσεσθαι

ὅμοιον: κατηγορούμενο στο στο τούτο

το εἰδέναι: Ὑποκ. στο εἰπεῖν.

Γ.3.β.

Λανθάνων υποθετικό λόγος:

Υποθετικές μετοχές: βλέπων ... γνούς ... (Υπόθεση)

ἄν γνοίη... (Απόδοση)

Ο λανθάνων υποθ. λόγος δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος.

Ανάλυση:

εἰ τις βλέποι ... και γνοίη ... οὕτω και ἑαυτόν ἄν γνοίη μάλιστα.

ΠΥΡΗΝΑΝ